

Cvičení se zbraněmi PRO RUČNICE, MUŠKETY A PÍKY

Věnováno jeho Excelenci Mořici Princi Oranžskému, Hraběti z Nassau, Vládcí a Vrchnímu Veliteli sjednocených Provincíí.

Obrazy podle Jacobi de Gheyna.

Vydáno v Zurphenu

Níže naleznete překlad jedné z edic komentovaného vydání obecně známého manuálu, vytvořeného pro potřeby výcviku vojska Jacobi de Gheynem. Tento tvoří základní příručku pro všechny, kdo se zabývají rekonstrukcí válečnictví z období třicetileté války. Protože je ale běžně k dispozici pouze nekomentovaná verze, a studium komentovaného vydání v originálu nemusí být každému zájemci o tuto problematiku přístupné, rozhodli jsme se publikovat překlad komentovaného vydání do češtiny.

Podkladem pro překlad byla zvolena edice tohoto manuálu z roku 1619, která je opatřena čtyřjazyčným komentářem (francouzským, holandským, anglickým a německým). Přítomnost anglicky psaných komentářů umožnila poměrně snadný překlad do češtiny, i když pochopitelnost originálního textu pro člověka, který není zvyklý pracovat s angličtinou 17. století, může být omezená. Cílem tohoto překladu je zpřístupnit komentované vydání co nejširší skupině čtenářů, proto byla zvolen překlad na místo pouhého přepisu místy obtížně čitelného textu anglických komentářů originálu.

Pro přepis originálního textu byly vždy, kdy to bylo možné, použity moderní tvary anglických slov, což umožňuje snadnější pochopení původního textu. Kvalita obrazů použitých v tomto překladu není příliš vysoká, nicméně v současné době je běžně k dispozici vydání tohoto manuálu, které připravilo nakladatelství Elka Press (Výcvik se zbraněmi, ISBN: 978-80-87057-22-3), kde jsou použity originální grafiky ve výrazně vyšší kvalitě.

Za povšimnutí stojí způsob výcviku, je v této edici manuálu popsán. Pozice vyžadující zvláštní pozornost jsou označeny písmeny, kdy každé písmeno označuje několik (obvykle tři) na sebe navazujících pohybů. Nováčci pak mají být cvičeni tím způsobem, že je jim veleno pouze dané písmeno, a vojáci následně vykonávají pohyby, které se s tímto písmenem pojí. Veliteli výcviku to umožňuje vydávat povely ve vysokém tempu, a vykonávané pohyby pak mohou být vyžadovány v tomu odpovídající značné rychlosti.

Tento překlad může tvořit vhodný doplněk výše zmíněné publikace, protože umožňuje lépe pochopit prováděné pozice při zacházení se zbraněmi. Doufáme, že pro čtenáře bude tento překlad přínosný, a umožní mu lépe se seznámit s problematikou zacházení se zbraněmi, užívanými ve vojscích první poloviny sedmnáctého století.

Ondřej Francík
Polský svaz

The excersice of Arms FOR CALIVERS, MUSKETS AND PIKES

After the order of his Excellence Morits Prince of Orange, lCount of Nassau, Governor and Captain General over the united Provinces.

Set forth in figures by Jacobi de Gheyn.

Published at Zurphen

Dear reader, here you can find conversion of 1619 edition of The exercise of arms, which is essential work describing warfare for first half of 17th century, rewritten into modern English words. I hope that you will find this work useful, as explanations attached to every figure are providing deeper insight into how the weapons were handled.

Translation was created essentially to provide everyone in our reenactment group access to primary source regarding 17th century warfare, so everyone will be able to study De Gheyn's work in native language. Still, I consider that for every English speaking reader this work is no less useful, as English text is kept in full length. Therefore, this work can serve as source text for much greater public then if it would became public in Czech language only.

Grammar of the text is kept as in original text, so everyone can get insight into not only how the weapon is handled, but also into the mindset behind these notes. I wish you success in studying of this text, and I hope that it will help both you and any other person in your group.

For Polský Svaz
Ondrej Francik

To all Soldiers and
those that take delight in Arms

Noble and gentle reader, young and old exercised soldiers: At all times there have been two principal ways and means: which many honest men are promoted from a mean and loved estate to high degrees, Learning and Arms. The way of learning is somewhat hard and long, and costs much. The way of arms, being shorter, is followed of a number at all times. The decent and convenient way of arms is to be taught partly by Instruction, partly by use. For instruction of young and unexperienced soldiers JACQUES DE GHEYN had made and imprinted certain book with figures some years ago: But being that same of a great volume and costing much money, Every man is not able to buy it, and besides it is too big to have it upon a long journey. Therefore that I thought to reduce it in a such small form as you here see, and also, that I have not left over which is in the great book of JACQUES DE GHEYN, Some think that the use of Arms taught in this book is not to speedy, as it should be. That I with this my labour might so much the better serve every man, I have divided the same in three several parts, and each of them shall be fold as under.

1. The use of the caliver
2. The use of the musket
3. The use of the pike

Take this in good part, Noble and gentle reader.
Zurphen, the 20th day of August, 1619

Pro všechny vojáky
a také ty, co se zajímají o zbraně

Vznešený a uctivý čtenáři, mladý nebo starý a zkušený vojáku. Po všechny časy zde byly principiálně dvě cesty a způsoby, kterými byli počestní muži pozdviženi z k vysokému stavu, a to učení a zbraně. Cesta učení je určitým způsobem těžká a dlouhá, a vyžaduje mnoho. Cesta zbraní, která je kratší, je vždy chápána ve spojitosti s čísly. Řádná a praktická cesta zbraní má být vyučována částečně výcvikem, částečně samotným používáním. Pro školení mladých a nezkušených vojáků JACQUESS DE GHEYN vytvořil a vytiskl jistou knihu s obrazy několik let nazpět. Protože je tato ale velká a stojí příliš mnoho, není v možnostech každého si ji pořídit, a také je příliš velká než aby ji bylo možné mít ji sebou na cestách. Z tohoto důvodu jsem zamýšlel zmenšit ji na takovou velikost, jakou máte nyní před sebou, a současně jsem nevynechal jic z toho, co tvoří výbornou knihu JACQUESE DE GHEYNA. Někteří považují způsob výuky v zacházení se zbraněmi popsany v této knize za ne tak rychlá, jak by mohl být. Abych mohl touto svou prací každému co nejlépe posloužit, rozdělil jsem ji na tři části, a každá z nich má být řazena takto.

1. Použití ručnice
2. Použití muškety
3. Použití píky

Ať ti toto dobře poslouží, Vznešený a dobrý čtenáři
Zurphen, 20. srpna 1619

General command
hold up your musket

And in a regard it is no small consequence, the commander shall allways have special care and eye to his soldiers to accustom them to hold every musket with the mouth up, better to prevent any mischief.

Short instruction upon the countrefaictinges touching the right use of the calivers, for the young and inexpert chot, which instructed by cipher letters is agreeing or answering orderly with every picture. And because hereto are joined same pictures of standing still for sentinels, to show how the soldier in time of need (ready with his piece) shall stand, therefore due the writings also there of agree with every figure or picture, according his number

Všeobecný rozkaz
Drž svou mušketu vzhůru

A protože to nemá zanedbatelné následky, velitel má mít zvláštní starost a dohlížet na své vojáky, aby si navykli držet muškety za každých okolností ústím vzhůru, aby tak předešli jakýmkoli nepořádkům.

Krátké ponaučení, jak nahradit text dotýkající se správného zacházení s ručnicí, zejména pro mladé a nezkušené nováčky. Po rozkazu vydaném pomocí určitého znaku, tito odpovídají nebo vykonávají pozice souhlasně s příslušným obrazem. A protože se totožné obrazy vážou k tomu, když stojí na místě jako stráž, (připraveni se svou puškou), také ve strážní službě vykonávají stejné pozice podle jejich čísel.

1. Shoulder your peace and march
SHOT

First of all is in this figure shown to every shot how he shall stand and march well and also hold and carry his caliver match and rapier that is to say he shall in laying on the piece join the seer close to shoulder, holding it with the left hand, and that about the hollow of thumb hole of the stock, and not at the end thereof, remembering allways to carry it with the mouth up, least if by chance piece wents of, he should hurt his fellow, he shall also hold the math burning or kindled at both the ends, between the two least fingers of the same left hand, holding the same hanging downwards within the stock, to the end that he may lengthen the same at all times, and to use and change one end after another. Shall also besides his flaske or charges, carry about him tutchbox with tutch powder, to put out of the sme and not of the flaske of charges, the said powder into the pan.

1. Dej zbraň na rameno a pochodu j
STŘELCI

Nejdříve ze všeho tento obraz ukazuje, jak má každý střelec správně stát a pochodovat, a také jak má držet a přenášet puškový doutnák a meč. To znamená, že má mít pušku hledím na rameni, držet ji přitom levou rukou přibližně tam, kde má na pažbě otvor na palec, a tedy ne za konec. Pamatuje přitom, že ji vždy nese ústím vzhůru, aby pokud by z pušky vyšla rána, nezranil svého spolubojovníka. Také má držet doutnák hořící nebo zapálený na obou koncích, a to mezi svými dvěma posledními prsty, taky aby zbytek visel dolů podél pažby, takže ho může kdykoli upravit a vyměnit jeden konec za druhý. Také je vybaven velkou prachovnicí nebo bandalírem, má při sobě pánvičkovou prachovnici s pánvičkovým prachem, aby mohl na pánvičku sypat řečený prach, a ne prach z velké prachovnice nebo bandalíru.

2. Unshoulder your piece

In the 2.figure is taught, how he going and preparing himself to shot, shall take the piece from the neck, that is to say, he shall not with the left hand pull the piece from the shoulder, but shall take it with the right hand only (like as this figure shows) beyond the great screw, because the piece falls there (being ballanced in the hand) much lighter, and shall take it of with one hand alone (wherby shall be sent that he is Master of his piece) sinking it a little in the left hand without bending or hanging his body towards it.

2. Sejmi pušku z ramene

Na obrazu 2 je ukázáno, jak střelec, když jde a připravuje se k výstřelu, má vzít pušku z krku, tedy, že nemá stáhnout levou rukou pušku z ramene, ale že ji má vzít pouze pravou rukou (tak jak obraz ukazuje) za velkým šroubem, protože pak puška (když je přitom v ruce vyvážená) jde dolů podstatně snadněji, a jde ji vzít pouze jednou jedinou rukou (což ukáže, že je voják pánem své zbraně), přitom ji levou rukou sníží, aniž by k ní při tom nakláněl nebo nahýbal tělo.

3. And with the right hand hold it up

In the 3. how he shall hold and govern the piece before he take it in the left hand, he shall with the right hand hold the piece in ballance, with mouth upwards, without touching the body, and how ready the left hand to meet the piece and to recatch it into the same.

3. A pravou rukou ji drž vzhůru

Na obrazu 3 je ukázáno, jak má střelec držet a ovládat pušku, tedy dříve než ji uchopí levou rukou, ji má držet vyváženou v pravé ruce ústím vzhůru, bez toho aby se dotýkala jeho těla, a jak nachystat má levou ruku, aby jí mohl uchopit pušku.

4. In the left hand take your piece

In the 4. how he shall carry the piece in the left hand, standing and going, not only easily and well, but also hold it in ballance in the same hand, that it do not lie not to high or to low, and also not hurt his fellow if the piece went off by chance, setting for ease and surety sake the elbow against his hip, like as this figure teaches.

4. Uchop pušku do levé ruky

Na obrazu 4 je ukázáno, jak má střelec držet pušku v levé ruce, když stojí i když se pohybuje, tedy držet ji nejen lehce a dobře, ale také v této ruce vyváženou, tedy ji nemá držet ani nízko, ani vysoko, a také nesmí zranit spolubojovníka, pokud by z pušky vyšel výstřel, a dá přitom loket pro snadnější a jistější úchop ke svému boku.

5. In the right hand take your match

In the 5. how he shall well and properly take the match out of the left hand with the thumb and second finger, holding always the piece in a due high, as well for the ease as for not to hurt his fellow unadvisedly, and although that generally (for some good respects) we have ordered to take the match between the thumb and second finger, yes it is not our purpose so precisely to bind the man thereto, as that he may not sake the same between the thumb and two next fingers, if that be easier for him.

5. Uchop doutnák do pravé ruky

Na obrazu 5 je ukázáno, jak má střelec dobře a správně vzít doutnák z levé ruky palcem a prostředníkem, a přitom vždy drží pušku v odpovídající výšce, jednak pro snadnější zacházení a také aby neúmyslně nezranil spolubojovníky. A jestliže jsme obecně (z dobrých důvodů) určili, že se má doutnák uchopovat palcem a prostředníkem, není naším záměrem bezpodmínečně to vyžadovat, a pokud je to pro střelce jednodušší, může doutnák držet mezi palcem a dvěma prsty.

6. Hold well your match and blow it

In the 6. how he shall blow off the match and hold it well between the thumb and second finger, before he do put it upon the Cock, that is to say, he shall bring the match handsomely near the mouth, and blow off the same under the hand without bending himself too much thereto, like as this figure shows.

6. Drž dobře doutnák a ofoukni ho

Na obrazu 6 je ukázáno, jak má střelec ofouknout doutnák a správně ho držet mezi palcem a prostředníkem, dříve než ho založí do kohoutu, tedy že má doutnák dát šikovně k ústům, a ofouknout ho pod dlaní, aniž by se přitom nakláněl, tak jak tento obraz ukazuje.

7. Cock your match

In the 7. how he shall with the thumb and the second finger bring the match into the Cock, and not screw it, for to loose no time, and is to be understood, that he always forehand, shall direct the wideness of the Cock to the thickness of the match, for to be sooner ready to shot.

7. Založ doutnák

Na obrazu 7 je ukázáno, jak má střelec palcem a prostředníkem založit doutnák do kohoutu. Nemá ztrácet čas jeho kroucením, a také, aby byl rychleji připraven ke střelbě, má dopředu seřídít šířku kohoutu podle tloušťky doutnáku.

8. Try your match

In the 8. how he shall handsomely try his match and with the thumb and second finger govern the same, to the end he may make it presently longer, shorter, as also higher, and set up the same that the piece do not fail or refuse him.

8. Vyzkoušej doutnák

Na obrazu 8 je ukázáno, jak má střelec šikovně vyzkoušet svůj doutnák, tím že ho palcem a prostředníkem vede, protože ho mohl založit delší, kratší nebo příliš vysoko, a tedy ho založí tak, že puška neselže a neodmítne vystřelit.

9. Blow your match, and open your pan

In the 9. how he shall blow off the match speedily and well, and being well blown off, finely with open arms and with the two forefingers cover the pan lid for the sparks, and shall open the same without bending himself towards it, bringing handsomely the piece to his mouth, like as this figure shows.

9. Ofoukni doutnák, a otevři pánvičku

Na obrazu 9 je ukázáno, jak má střelec dobře a rychle ofouknout doutnák, a jak přitom má chránit kryt pánvičky dvěma prsty proti jiskrám. Tedy, aniž by se k pušce nakláněl, přiblíží si ji k ústům, jak ukazuje tento obraz, a následně otevřel kryt pánvičky.

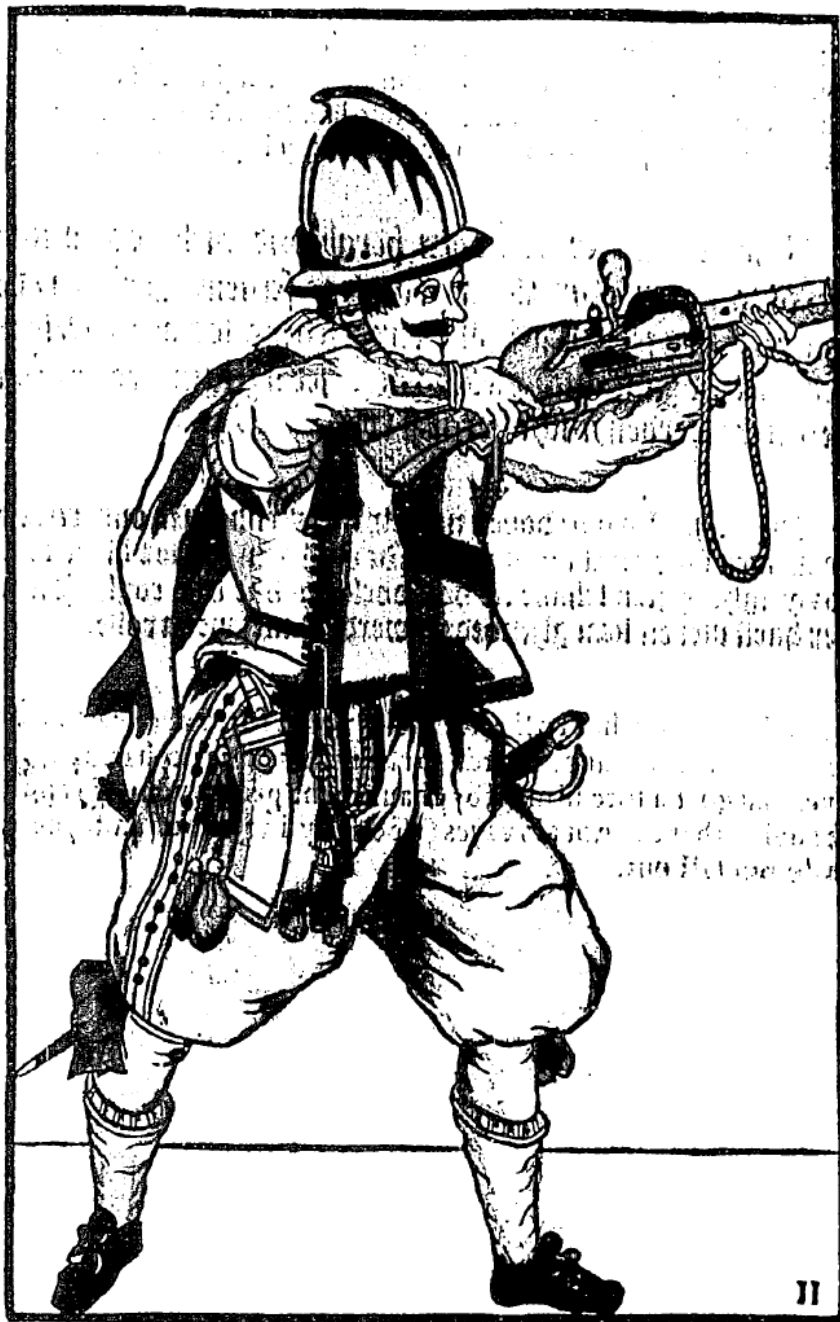

10. Present your piece

In the 10. how he shall present his piece, form above downwards, and not form beneath upwards, to the end he do no harm to his fellow that goes before him, (if by chance piece went off), and also that the bullet that can not always (especially in time of haste) be rammed in and do not fall out.

10. Uchop pušku

Na obrazu 10 je ukázáno, jak má střelec uchopit pušku, a to pažbou směrem dolů a nikoli nahoru, aby nakonec nezranil spolubojovníka, který jde před ním (kdyby z pušky vyšla rána), a také proto, aby kule nemohla z hlavně vypadnout, protože (zvláště v okamžiku spěchu) nemusela být vždy zatlučena nabíjákem.

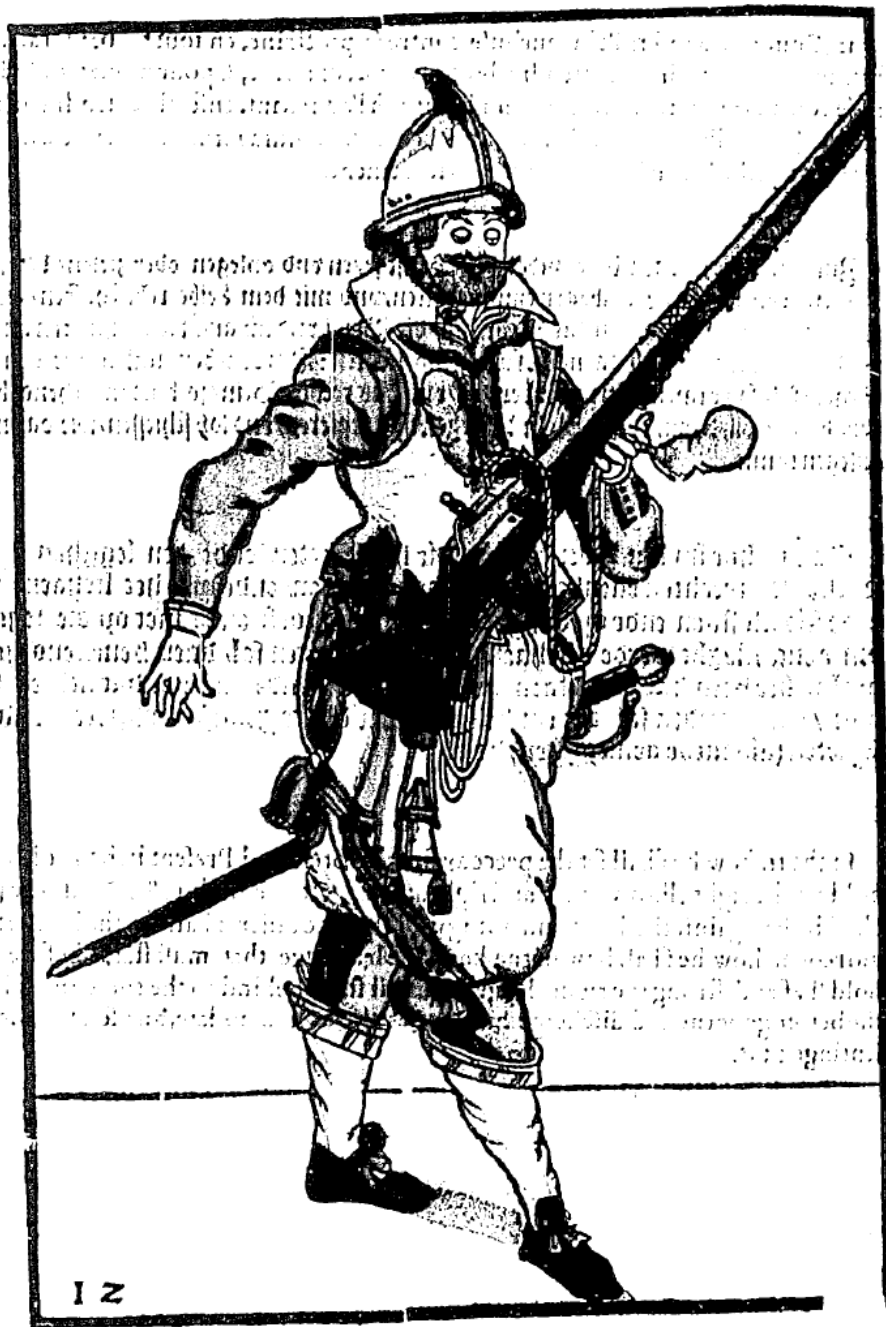

ii. Give fire

In the ii. how he shall set the piece against his breast and present it, bow his head, hold up the right elbow, and stand right and fast with his body, and because the piece shall be set against the breast and not against the shoulder, shall set the body to it; moreover how he shall bow in the knee, the left leg that must stand before, and hold stiff and strong the right leg that must stand behind, to the end he may both the better govern and discharge his piece, also accomodating himself in the presenting of it.

ii. Dej výstřel

Na obrazu ii je ukázáno, jak má střelec založit pušku proti hrudníku, předklonit hlavu, a stát správně a pevně. A protože nezakládá svou pušku do ramene, nýbrž proti hrudníku, má otočit tělo proti ní. Levou nohu má mít vpředu a pokrčenou v koleni, pravou nohu pak vzadu pevně propnutou, díky čemuž může lépe mířit i vystřelit ze své pušky, a také se lépe přizpůsobí jeho předvedení.

12. Take down your piece, and in the left hand hold it well

In the 12. how he shall (having shot) take the piece orderly from his cheek, and hold it up least he should hurt his fellow if the piece (failed before) should chance when unawares to go off.

12. Sejmí pušku, a dobře jí drž v levé ruce

Na obrazu 12 je ukázáno, jak má střelec (po výstřelu) sejmout pušku z hrudníku, a držet ji ústím vzhůru nejméně tak, aby puškou (která selhala) nezranil spolubojovníka, kdyby rána vyšla později.

13. Take down your piece, and in the left hand hold it well

In the 13. how with the same fingers wherewith he set the match in the cock, he shall handsomely take it again away, not plucking or twitching it, as also, that by such unheadiness he put not the coal of the match out.

13. Sejmí pušku, a dobře jí drž v levé ruce

Na obrazu 13 je ukázáno, jak má střelec stejnými prsty, kterými zakládal doutnák, jej opět vyjmout, aniž by ho ohýbal nebo za něj škubal, a takovým pohybem pak z doutnáku neoddělil žhavou špičku.

14. And join it again between your fingers

In the 14. how he shall join the match again between the fingers, where he had had it out at the setting of it up, holding still the piece upwards.

14. A uchop ho opět mezi prsty

Na obrazu 14 je ukázáno, jak má střelec uchopit doutnák mezi prsty, kde ho měl před začátkem střelby, a stále přitom držet pušku ústím vzhůru.

D iii

15. Blow out your pan

In the 15. how he shall blow out the pan standing yet open, and having shot off the piece, because (if any spark should be remaining inthere) the tutch box do not take fire at the putting of new powder and so hurt himself, making (to win time) in the meanwhile the tutchbox ready.

15. Ofoukni pánvičku

Na obrazu 15 je ukázáno, jak má střelec ofouknout pánvičku, která je stále otevřená, protože po výstřelu (pokud by na pánvičce zůstala žhavá jiskra) pak nehrozí, že by se malá prachovnice vznítila a on by se zranil. Současně (aby získal čas) si nachystá malou prachovnici.

16. Prime your pan

16. how he shall put the powder in the pan out of the tutch box, and not out of the charges or flaske, for not to lose time in drawing or turning off the same, holding in the meantime the piece upwards, for the reasons before said.

16. Nasyp prach na pánvičku

Na obrazu 16 je ukázáno, jak má střelec nasypat na pánvičku prach z malé prachovnice, a ne z nábojů nebo z velké prachovnice, aby neztrácel čas jejich vytahováním nebo otevíráním. Současně s tím stále drží pušku ústím vzhůru, z důvodů, jež byly řečeny dříve.

17. Shut your pan

In the 17. how he shall put to the pan with his forefinger, like as this figure shows.

17. Uzavři pánvičku

Na obrazu 17 je ukázáno, jak má střelec zavřít ukazovákem pánvičku, tak jako je to na obraze ukázáno.

18. Shake off your pan

In the 18. how he shall cast or shake powder or cornes of form the pan, if any may lie uponvit, because the piece shall not go off, when he shall come to try the match.

18. Oklep prach z pánvičky

Na obrazu 18 je ukázáno, jak má střelec zavřít ukazovákem pánvičku, tak jako je to na obraze ukázáno.

19. Blow off your pan

In the 19. how he shall blow off again the powder, although he shaked it off, for more assurance.

19. Ofoukni pánvičku

Na obrazu 19 je ukázáno, jak má střelec fouknout proti prachu, i když ho předtím oklepal, aby měl větší jistotu.

2o. Turn about your piece

In the 2o, if he will chargé again, how he shall turn the piece with the left hand, which to do handsomely, he shall convey it with the right hand under towards the left side.

2o. Přehod' svou pušku

Na obrazu 2o je ukázáno, v okamžiku kdy se má znovu nabíjet, jak má střelec přehodit pušku svou levou rukou, a aby mu to šlo snáze, má si pomoci svou pravou rukou, kterou vede pušku pod a na svou levou stranu.

21. And to your left side let it sink

In the 21. how he shall let the piece sink by the left side, and with the right hand take the flaske or bandolier.

21. A na své levé straně ji nech klesnout

Na obrazu 21 je ukázáno, jak má střelec nechat klesnout pušku ke své levé straně, a současně svou pravou rukou uchopit prachovnici nebo odměrku na bandalíru.

Fü

22. Open your charge

In the 22. how he shall open the charge of the flaske, or else if he wears the bandolier, he shall do like as is shown by the Musketeiers.

22. Otevři svůj dávkovač

Na obrazu 22 je ukázáno, jak má střelec otevřít dávkovač prachovnice. Pokud má bandalír, postupuje tak jak je to ukázáno pro mušketýry.

23. Charge your piece

In the 23. how he shall put the powder of the greater flaske holding always the piece from the ground if he be able to do it.

23. Nabij svou pušku

Na obrazu 23 je ukázáno, jak má střelec nasypat prach z velké prachovnice, a přitom vždy drží pušku tak, aby se nedotýkala země, pokud je toho schopen.

24. Your scouring-stick draw out

In the 24, how he shall with a turned hand draw the scouring stick out of the stoct, and hold the piece from the ground, like as this figure showed.

24. Vyjmi svůj nabíják

Na obrazu 24 je ukázáno, jak má střelec, s rukou obrácenou opačně, vyjmout nabíják z pažby, a držet svou pušku tak, aby se nedotýkala země, jak ukazuje tento obraz.

25. Your scouring stick take shorter

In the 25, how he desiring to take the scouring stick shorter in his hand, shall turn the end of the same (which is the end that first he pulled out) and thrust it to his body, slipping the hand quickly to the neather end, to bring it better and the steadyer into the piece and if he will shot with a bullet he shall take the bullet with the same hand (wherewith he now had the scouring stick shorter) out of his mouth or from thence there he carried his bullets, and with like quickness put it into the mouth of the piece.

25. Zkrať svůj nabiják

Na obrazu 25 je ukázáno, jak má střelec, v okamžiku kdy chce zkrátit nabiják, otočit jeho konec (ten konec, který vytáhl jako první), opřít ho o své tělo a nechat sklouznout ruku ke středu, aby šel lépe a jednodušeji zasunout do hlavně. Pokud má střílet s kulí, má vzít kuli stejnou rukou (ve které má teď zkrácený nabiják) z úst nebo odkudkoli, kde nese kule, a obratně ji vložit do ústí pušky.

26. Ram your powder

In the 26, how he shall with the scouring stick ram in the powder and the bullet together, holding always the piece from the ground, as this figure showed.

26. Udusej prach

Na obrazu 26 je ukázáno, jak má střelec nabíjákem udusat současně prach a kuli, a přitom drží celou dobu pušku ve vzduchu, jak je ukázáno na tomto obrazu.

27. Your scouring stick draw from the piece

In the 27, how he shall with the side of his hand turned from him draw the scouring stick out of the piece, holding always the piece from the ground.

27. Vyjmi nabiják z hlavně

Na obrazu 27 je ukázáno, jak má střelec s dlaní otočenou od sebe vyjmout nabiják z hlavně, a přitom drží celou dobu pušku ve vzduchu.

28. And take it shorter

In the 28, how he shall (to take shorter the scouring stick) thrust the same again to the body as is taught before.

28. A zkráťho

Na obrazu 28 je ukázáno, jak má střelec (aby zkrátil nabíják) opřít tento o své tělo, jak už bylo vysvětleno dříve.

29. Put up your scouring stick

In the 29, how he shall (having the scouring stick under hand the end) surely and with speed put the same in the stock again.

29. Vrat' nabiják zpět

Na obrazu 29 je ukázáno, jak má střelec (když má konec nabijáku pod rukou) jistě a rychle tento zasunout zpět do pažby.

30. With the left hand bring forward your piece

In the 30, how he (desirous to take the piece in the right hand) shall bring the same first with the left hand before him, like as this figure showed.

30. Levou rukou jdi s puškou před sebe

Na obrazu 30 je ukázáno, jak má (když zamýšlí uchopit pušku opět pravou rukou) tuto nejdříve přenést levou rukou před sebe, jak je ukázáno na tomto obraze.

31. And with the right hand hold it up

In the 31, how he shall with the right hand take the piece below under at the great screw, and hold it upwards, being ready to lay it again upon his shoulder

31. A ve své pravé ruce ji drž vzhůru

Na obrazu 31 je ukázáno, jak má střelec držet pušku svou pravou rukou zespona pod velkým šroubem, držet ji vzhůru a být připraven položit si ji opět na rameno.

32. Shoulder your piece

In the 32, how he shall with one hand lay the piece again upon the shoulder, being very ready with the other hand, to hold it fast there upon.

32. Polož pušku na rameno

Na obrazu 32 je ukázáno, jak má střelec položit pušku na rameno, a současně být připraven ji svou druhou ruku pevně chytit.

33. Hold your piece well upon your shoulder, and march to the place of guard

In the 33, how he having the piece upon his shoulder, going to be sentinel shall carry it again like as is said at the first figure

33. Měj svou pušku dobře na svém rameni, a pochoduj na místo hlídky

Na obrazu 33 je ukázáno, jak má střelec, když má pušku na rameni a má být hlídka, ji nést tak, jak bylo řečeno na prvním obraze.

34. Unshoulder your piece

In the 34, how he standing sentinel and will make him ready, shall with one hand take the piece from the shoulder, as is taught before.

34. Dej pušku z ramene

Na obrazu 34 je ukázáno, jak má střelec, když stojí na hlídce a chce se připravit, jednou rukou vzít pušku z ramene, jak bylo vysvětleno dříve.

35. And in the left hand let it sink

In the 35, how he standing sentinel, and having take the piece from the shoulder, shall receive it in the left hand

35. A nech ji klesnout do levé ruky

Na obrazu 35 je ukázáno, jak má střelec, když stojí na hlídce a vzal pušku z ramene, uchopit tuto levou rukou.

36. Hold your piece well

In the 36, how he (standing sentinel having the piece in the left hand) shall hold the right arm or elbow somewhat from him with his hand at the Seer, & the stock against the right hip, like as this figure teached.

36. Drž dobře svou pušku

Na obrazu 36 je ukázáno, jak má střelec (když stojí na hlídce a má pušku ve své levé ruce) držet pravou ruku, s loktem částečně vytočeným od sebe, a pažbu mít proti svému pravému stehnu, jak nám ukazuje tento obraz.

37. With left hand alone your piece hold

In the 37, how he (standing sentinel) shall hold and govern the piece in ballance in the left hand, have the right hand at liberty

37. Drž pušku jen svou levou rukou

Na obrazu 37 je ukázáno, jak má střelec (když stojí na hlídce) držet a ovládat pušku svou levou rukou, a mít pravou ruku svobodnou.

38. In the right hand take your match

In the 38, how he (standing sentinel) shall well and orderly take the match out of the left hand with the thumb and second finger.

38. Do pravé ruky uchop doutnák

Na obrazu 38 je ukázáno, jak má střelec (když stojí na hlídce) dobře a správně vzít doutnák z levé ruky palcem a prostředníkem.

39. Blow your match

In the 39, how he (standing sentinel) shall bring the match with the thumb and second finger towards the mouth, and blow it off, holding in themeantime piece in ballance in the left hand.

39. Ofoukni doutnák

Na obrazu 39 je ukázáno, jak má střelec (když stojí na hlídce) přiložit doutnák pomocí palce a prostředníku k ústům a ofouknout ho, a současně držet pušku vyváženou ve své levé ruce.

40. Cock your match

In the 40, how he (standing sentinel) shall with the thumb and second finger Cock the match, without screwing the same in, as is taught before

40. Dej doutnák do kohoutu

Na obrazu 40 je ukázáno, jak má střelec (když stojí na hlídce) vložit palcem a prostředníkem doutnák do kohoutu, bez toho aby ho zkroutil, jak bylo ukázáno dříve.

41. Try your match

In the 41, how he (standing sentinel) shall with the thumb and second finger guide and conveniently try the match

41. Vyzkoušej doutnák

Na obrazu 41 je ukázáno, jak má střelec (když stojí na hlídce) pomocí palce a prostředníku vést a vhodně vyzkoušet doutnák.

42. Guard your pan and stand ready

In the 42, how that he (standing sentinel that upon any sudden occasion) shall with the two foremost fingers cover the pan, to prevent the falling of any sparks, provided always that his match be light and Cocked, ready to discharge

42. Chraň svou pánvičku a stůj připraven

Na obrazu 42 je ukázáno, jak má střelec (když stojí na hlídce a čeká na jakoukoli nenadálou příležitost) prvními dvěma prsty chránit kryt pánvičky, aby zabránil dopadu jakékoli jiskry. Toto má dělat vždy, když má doutnák zapálený a založený v kohoutu a je připraven k výstřelu.

GENERAL COMMAND

Hold up mouth of your piece

Here to must Commander look, and always have his eye upon his Soldiers, and use them to hold Piece always upwards, for to prevent all mischief.

SHORT INSTRUCTION FOR THE FIGURES, SO

much as concerned the right use of Musket for the young or inexperienced Soldier, which instruction does orderly agree with the Cypher letters of each figure. And because there be some figures of Standing postures here after annexed, as found fit for sentinels to use, to show a soldier in time of need shall stand ready with his musket in the Musket rest, there so are the said instructions following appropriated to every figure according to their number.

(Picture for position 12 is missing in faksimile used for this translation)

VĚOBECNÝ ROZKAZ

Držte ústí svých mušket vzhůru

Na toto musí velitel dohlížet, vždy sledovat své vojáky a na to je navyknout, aby vždy drželi ústí svých mušket vzhůru, a zabránili tak jakýmkoli nehodám.

KRÁTKÉ VYSVĚTLENÍ K OBRAZŮM

které jsou zaměřené na správné použití muškety, a určené zejména pro mladé nebo nezkušené vojáky. Tyto instrukce po řadě odpovídají zvláštním znakům, uvedeným u příslušných obrazů. A protože jsou určité pozice, při kterých se stojí a které jsou užitečné pro vojáky na hlídce, je zde ukázáno, jak má v případě potřeby voják stát připraven s mušketou na podpěře, a tyto v odpovídajícím sledu následují příslušné obrazy podle jejich pořadí.

(Obraz pro pozici 12 ve faksimile, použité pro tento překlad, chybí)

1. March with the musket rest in your hand

First of all is showed to every Musketeer, how he shall handsomely carry his Musket & his Musket rest, that is to say that he having the rest in his right hand, shall at every pace when ge goes, set it forward in the earth, having a forehand made a little string at it, for to trail the same if need to be, letting the Musket come with the screw (which is fasten by the Seer) close to the shoulder, the hand about to hollow of thumbplace, and the match burning or kindled at both ends, between the two smallest fingers of the same hand, letting the same hang down the inside of the stock because he may put it up at all occasions (if need be) and to use the one and the other end by changing, shall also always besides flaske or charges, have a tutch-box with tutxh powder, to put only out of the same the powder in the pan.

1. Pochoduj s mušketou drženou ve své ruce

Nejdříve je každému mušketýru ukázáno, jak má šikovně nést svou mušketu a podpěru. To znamená, má mít podpěru v pravé ruce, a s každým krokem při chůzi ji má opřít před sebe o zem, a mít ji na předloktí přichycenu šňůrou. Mušketu má mít šroubem (který je u hledí) blízko ramene, ruku na vybrání pažby pro palec a doutnák, zapálený nebo žhavý na obou koncích, má držet mezi prsteníčkem a malíčkem stejné ruky. Doutnák pak nechá volně viset z vnitřní strany pažby, protože tak jej může posunout výše, kdykoli je to nutné, a použít podle potřeby jeden nebo druhý konec doutnáku. Také mám mít vždy prachovnici nebo apoštoly a malou prachovnici na pánvičkový prach, aby mohl pouze tento prach sypat na pánvičku.

2. March, and with themusket carry the rest

In the 2. figure, how he shall in another manner carry his Musket rest, when he will make him ready to shoot, that is to say, he shall carry the rest close to the Musket in the left hand, letting the rest (so far as the Iron is) come above the hand, like as this figure showed.

2. Pochoduj, a s mušketou drž i podpěru

Na druhém obraze je ukázáno, jak má střelec nést podpěru jiným způsobem, když se připravuje ke střelbě. Má tedy nést podpěru blízko u muškety v levé ruce, a má nechat podpěru (tak daleko, kam až dosahuje kování) nad rukou, jak ukazuje tento obraz.

3. Sink your rest and unshoulder your musket

In the 3, how he shall, when take the musket from his neck, let the Musket rest sink a little through the left hand without help of the right hand, and together with the right hand alone, easily take the musket from his shoulder, and take hold beyond the great screw, because the Musket is there (in regard of his weight) lighter, letting the same sink a little in the left hand, without bending the body to it.

3. Nech klesnout podpěru a dej pušku z ramene

Na obraze 3 je ukázáno, jak má mušketýr, když chce vzít mušketu od svého krku, nechat mušketu trochu klesnout pomocí své levé ruky, aniž by si přitom pomáhal pravou. Pak má pouze pravou rukou vzít mušketu z ramene, a uchopit ji za velkým šroubem, protože tam je mušketa (vzhledem ke své hmotnosti) lehčí, a současně ji nechá v levé ruce ještě více klesnout, bez toho, aby k ní nakláněl tělo.

4. Hold up your musket with the right hand and let it sink in the left

In the 4, how he shall hold up the Musket with the right hand only for to receive the same with the rest in the left hand, that is: he shall not let the Musket fall in the other hand, but shall meet the left hand, and joint he same between the thumb and the rest handsomely.

4. Pravou rukou drž mušketu vzhůru, a nech ji klesnout do levé

Na obraze 4 je ukázáno, jak má mušketýr držet mušketu pouze v pravé ruce, aby si ji mohl spolu předat do levé ruky k podpěře, to znamená: Nemá nechat mušketu na levou ruku spadnout, ale položit ji tam, a uchopit ji šikově mezi palec a zbylé prsty.

B

5. In the left hand hold your musket and carry your rest with it

In the 5, how he shall hold the Musket with the rest in the left hand only, and that the Musket be neither too high or too low, but in a ballance, and have his right hand free, setting the elbow for the more strenght, against his hip, without trailing the Musket rest, unles the soldier were too weak to wear.

5. Drž mušketu v levé ruce a nes podpěru spolu s ní

Na obraze 5 je ukázáno, jak má mušketýr držet mušketu spolu s podpěrou pouze ve své levé ruce, a má ji mít ani ne příliš vysoko, ani příliš nízko, ale vyváženou. Pravou ruku má mít volnou, s loktem (levé ruky) proti kyčli kvůli větší síle, a nemá táhnout podpěru po zemi, pokud na to není příliš slabý.

6. Take your match in the right hand

In the 6, how he shall will and ready take the match out of the left hand with the thumb and second finger holding ever the Musket in a due height.

6. Uchop doutnák do své první ruky

Na obraze 6 je ukázáno, jak má být mušketýr připraven vzít palcem a prostředníkem doutnák ze své levé ruky, a celou dobu přitom držet mušketu v příslušné výšce.

7. Blow your match and hold it well

In the 7, (having taken the match between the thumb and second finger) how he shall bring the match to the mouth and blow it off without bowing himself too much towards it.

7. Ofoukni svůj doutnák a dobře ho drž

Na obraze 7 je ukázáno, (když má mušketýr doutnák mezi palcem a prostředníkem), jak má mušketýr přiblížit doutnák k ústům a ofouknout ho, aniž by se k němu příliš nakláněl.

8. Cock your match

In the 8, how with the thumb and second finger he shall orderly cock the match, and not screw it in, having directed the wideness of the cock to the thickness of the match.

8. Vlož doutnák do kohoutu

Na obraze 8 je ukázáno, jak má mušketyr pomocí palce a prostředníku správně zasunout doutnák do kohoutu, aniž by ho při tom zkroutil, když předtím seřídil šířku kohoutu podle tloušťky doutnáku.

9. Try your match

In the 9, how he shall handsomely try and govern the match with thumb and second finger to the end he may presently fit it higher, lower, longer or shorter.

9. Vyzkoušej doutnák

Na obraze 9 je ukázáno, jak má mušketýr šikovně vyzkoušet a vést svůj doutnák palcem a prostředníkem, aby ho nakonec mohl dát výše, níže, delší nebo kratší.

10. Blow at your match and open your pan

In the 10, how he shall blow off the match and together with the two forefingers cover the pan lid (for fear of sparks falling therein) and also open the same handsomely.

10. Ofoukni doutnák a otevři pánvičku

Na obraze 10 je ukázáno, jak má mušketýr ofouknout doutnák a současně prvními dvěma prsty přikrýt kryt pánvičky (kvůli strachu z toho, že by jiskra spadla dovnitř), a také stejnými dvěma prsty kryt pánvičky otevřít.

11. Hold up your musket and present

In the 12, how he shall present well and hold the Musket and the rest in the left hand, bearing the right arm or elbow somewhat up and turning a little the body to the left side, the left knee bowed and right leg straight, and this not only for fashions sake, but also that the Musket may be held and shot of the surer. Besides must be regarded that when he will present, he set the Musket hard (not against the shoulder) but against the breast: for it is so more graceful besides he shall not lay his cheek to the stock before he have set the Musket to his breast, because it had otherways no grace, much less can he shot surely but to the contrary for the most part slubbers it over in haste.

11. Drž mušketu a předved' ji

Na obraze 12 je ukázáno, jak má mušketýr držet mušketu na podpěře ve své levé ruce, jít s pravou rukou nebo loktem poněkud výše, a vytočit tělo na levou stranu. Levé koleno má pokrčit a pravou nohu napnout, a to nejen z důvodu módy, ale také aby mohl lépe držet a střílet z muškety. Kromě toho musí mít ohled na to, že když předvádí mušketu, opře ji pevně proti hrudníku (a ne proti rameni) protože tak vypadá více vznešeně, a kromě toho nemá přikládat tvář k mušketě dříve, než opře mušketu o hrudník, protože jinak by nebyl tak vznešený a nemohl by střílet tak jistě, ale naopak by v rychlosti vykonal střelbu nedbale.

13. Take down your musket and carry it with your rest

In the 13, how he having discharged shall thrust the Musket a little forward, take up the rest and hold the same with the Musket in the hand, and not trail it, unless he was to wear holding always the musket up, for fear of hurting any man, if the Musket should chance not to have gone off.

13. Dej mušketu dolů a nes ji s podpěrou

Na obraze 13 je ukázáno, jak má mušketyr, potom co vystřelil, potlačit mušketu trochu dopředu, zvednout podpěru a držet ji spolu s mušketou v ruce a netáhnout ji po zemi, pokud není příliš unaven. Má také držet mušketu neustále ústím vzhůru, aby nezranil nikoho dalšího, kdyby z muškety příležitostně nevyšel výstřel.

14. Uncock your match

In the 14, how he shall orderly take the match out of the cock with the same fingers he put it in, not plucking or snatching it out for fear of deading the coal.

14. Vyndej doutnák z kohoutu

Na obraze 14 je ukázáno, jak má mušketýr vzít doutnák z kohoutu, a to stejnými prsty, jakými jej nasadil, aniž by za něj škubal nebo ho vytrhával, aby neuhasil uhlík.

15. And put it again between your fingers

In the 15, how he shall join again the match between the fingers where he had take it out, and ever hold the Musket in a meet height.

15. A dej ho zpět mezi prsty

Na obraze 15 je ukázáno, jak má mušketýr vrátit doutnák mezi prsty, odkud jej vzal, a celou dobu přitom držet mušketu v příslušné výšce.

16. Blow your pan

In the 16, how he shall blow off the sparks, if any be remained in the pan, to the end the tutch box do not take fire, when he will powder in it, whereby he might hurt himself, having in the meantime the tutch box in the right hand, for not to loose no time.

16. Ofoukni pánvičku

Na obraze 16 je ukázáno, jak má mušketýr vyfouknout jiskry, pokud nějaké zůstaly na pánvičce, takže se pak nevznítí malá prachovnice, když by na ni mušketýr sypal prach, čímž by se mohl zranit. Současně má mušketýr malou prachovnici ve své pravé ruce, aby neztrácel čas.

17. Prime your pan

In the 17, how he shall put powder in the pan out of the tutchbox, and not out of the charges, because charges are drawn to and from in charging, & that is great hinderance to the quickness in shooting.

17. Nasyp prach na pánvičku

Na obraze 15 je ukázáno, jak má mušketýr nasypat prach na pánvičku z malé prachovnice a ne z apoštolů, protože apoštoly je třeba při nabíjení otevírat a zavírat, což je velká překážka v rychlosti střelby.

18. Shut your pan

In the 18, how he shall shut the pan with the forefinger, like as this figure showed.

18. Uzavři pánvičku

Na obraze 18 je ukázáno, jak má mušketýr prostředníkem zavřít kryt pánvičky, jak je ukázáno na tomto obraze.

19. Cast off your pan

In the 19, how he shall cast the tutch powder from the pan lid, to the end the Musket does not go as unadvisedly when he comes to try the match.

19. Oklepní pánvičku

Na obraze 19 je ukázáno, jak má mušketyr sklepnout prach z krytu pánvičky, takže mušketa nevystřelí neuváženě, když bude zkoušet doutnák.

2o. Blow your pan

In the 2o, how he shall blow the powder of the pan lid if any ever remained there on, for more assurance.

2o. Ofoukni pánvičku

Na obraze 2o je ukázáno, jak má mušketýr ofouknout prach z pánvičky, pokud tam případně nějaký zůstal, pro větší jistotu.

21. Cast about your Musket

In the 21, how (to charge agin) he shall turn the musket with the rest guiding, or as it were, steering the same at the lower part or end with the right hand towards the left side.

21. Obrát' mušketu

Na obraze 21 je ukázáno, jak má mušketýr (když chce opět nabíjet) obrátit mušketu, a přitom ji vést, nebo také s ní mířit spodní částí nebo koncem pomocí své pravé ruky ke své levé straně.

22. Trail your rest

In the 22, how he turning the Musket shall let the same sink to the left side and trail, the rest, and to do it more conveniently the right hand must presently succor the left.

22. Táhni za sebou podpěru

Na obraze 22 je ukázáno, jak má mušketýr, když otočil mušketu a nechal ji klesnout ke svému levému boku, táhnout podpěru, a aby to udělal pohodlněji, pravou rukou pomůže levé.

23. Open your charges

In the 23, how he shall turn open the charge with the thumb, trail the rest and hold the Musket from the ground, if he be able.

23. Otevři apoštol

Na obraze 23 je ukázáno, jak má mušketýr palcem otevřít apoštol, táhnout podpěru a držet mušketu nad zemí, pokud je toho schopen..

24. Charge your Musket

In the 24, how he shall charge the Musket out of the charge, letting the Musket rest yet trail, but no way suffering the Musket to come the ground, if he be not wear.

24. Nabij svou mušketu

Na obraze 24 je ukázáno, jak má mušketýr nasypat prach do hlavně z apoštolu a táhnout přitom podpěru. Nesmí ale strpět, aby se mušketa dotkla země, pokud ji zvládne unést.

25. Draw out your scouring stick

In the 25, how he shall with a turned hand draw the scouring stick out of the stock, trailing the rest but not the Musket.

25. Vytáhni nabiják

Na obraze 25 je ukázáno, jak má mušketýr rukou vytočenou obráceně vytáhnout nabiják z pažby, a přitom za sebou táhnout podpěru, ale ne mušketu.

26. Shorten your scouring stick

In the 26, (desirous to take shorter the scouring stick) how he shall thrust the same (turned) against the body letting the hand slip hastely to the neather end for to bring it surer in the Musket and if he will shot with a bullet, he shall with the same hand that took shorter the scouring stick, take speedily the bullet out of his mouth or place where he usually carry them, and so let it fall or roll into the Musket.

26. Zkrať nabiják

Na obraze 26 je ukázáno, jak (když chce zkrátit nabiják) má mušketýr nabiják opřít (obrácený) proti tělu, a nechat ruku sklouznout ke středu, aby ho mohl jistěji zasunout do hlavně, a také, pokud střílí s kulí, jak má stejnou rukou ve které drží zkrácený nabiják, vzít rychle kuli z úst nebo z místa kde ji obvykle má, aby ji nechal spadnout nebo skutálet se do hlavně.

27. Ram in your powder

In the 27, how he shall wioth the scouring stick ram the powder and bullet together in the Musket, trailing still the rest but not the Musket, if he is strong enough.

27. Udusej prach

Na obraze 27 je ukázáno, jak má mušketýr nabíjákem udusat současně prach a kuli v hlavní mušketě, stále za sebou táhnout podpěru ale ne mušketu, pokud je dostatečně silný.

28. Draw your cscouring stick out of your Musket

In the 28, how he shall with a turned hand draw the scowring stick out of the Musket again, trailing the rest but not the Musket over the ground, if he is able.

28. Vytáhni nabiják z hlavně

Na obraze 28 je ukázáno, jak má mušketýr, s rukou obrácenou opačně, opět vytáhnout nabiják z hlavně, a přitom táhne po zemi podpěru, ale ne mušketu, pokud je toho schopen.

29. Shorten your scouring stick

In the 29, how (to take the scouring stick shorter) he shall set the same againto the body, as is said before.

29. Zkrať nabiják

Na obraze 29 je ukázáno, jak má mušketýr (když chce zkrátit nabiják) opřít opět nabiják o tělo, jak bylo řečeno dříve.

30. Put up your scouring stick

In the 30, how (having the scouring stick under at the end) he shall put the same surely and speedily again in the stock.

30. Vrať nabíják

Na obraze 15 je ukázáno, jak má mušketýr (když má konec nabíjáku pod rukou) tento zasunout jistě a rychle opět do pažby.

31. Bring your musket forward with the left hand

In the 31, how (desiring to take the Musket again in the right hand) he shall first bring it forward with the left hand like as this figure showed.

31. Přenes mušketu dopředu svou levou rukou

Na obraze 31 je ukázáno, jak má mušketýr (když má záměr uchopit opět mušketu do pravé ruky) nejdříve tuto přenést levou rukou před sebe, jak ukázal tento obraz.

32. And hold it up with the right hand and recover your left

In the 32, how he shall take the Musket again with the right hand at the great screw and hold it up, letting the Musket rest (which is yet trailing) come forward the length of the string, to make it come readily in the left hand.

32. A drž ji v pravé ruce, a také se vrať s levou

Na obraze 32 je ukázáno, jak má mušketýr opět uchopit mušketu pravou rukou u velkého šroubu a držet ji hlavní vzhůru, a podpěru (která je pořád tahána po zemi) posunout dopředu na délku šňůry, aby ji měl připravenou v levé ruce.

33. Shoulder your Musket

In the 33, how he shall lightly with one hand lay the Musket upon the shoulder, and yet in the meantime holds the rest.

33. Dej mušketu na rameno

Na obraze 33 je ukázáno, jak má mušketýr lehce jednou rukou položit mušketu na rameno, a současně držet podpěru.

34. March and carry your rest with your Musket

In the 34, how he having laid the Musket upon the shoulder, shall agin carry nad hold the same, as is already said.

34. Pochoduje a nes podpěru spolu s mušketou

Na obraze 34 je ukázáno, jak má mušketýr, když má mušketu na rameni, ji má nést a držet tak, jak již bylo řečeno dříve.

35. Unshoulder your musket

In the 35, how he (desiding to make ready, standing sentinel) shall with one hand again (as is said) take the Musket from the shoulder.

35. Dej mušketu z ramene

Na obraze 35 je ukázáno, jak má mušketýr (když stojí na stráží, a chce se připravit) opět pomocí jedné ruky (jak už bylo řečeno) vzít mušketu za ramene.

36. Lay your Musket in the rest

In the 36, how, when he is in his place of sentinel and will fashion himself to his posture or guard, he shall lay the Musket in the rest, like as this figure showed.

36. Založ mušketu do podpěry

Na obraze 36 je ukázáno, jak má mušketýr, když je na místě své hlídky a nachystá se do pozice pro stráž, založit mušketu do podpěry, tak jak ukazuje tento obraz.

37. Hold your musket on the rest

In the 37, how (being now sentinel, & the Musket lay in the rest) he shall bear his right arm or elbow from him, holding his hand at the Seer, and keeping the stock of the piece close to his right hip: like as this figure showed.

37. Měj mušketu na podpěře

Na obraze 37 je ukázáno, jak má mušketýr (když je nyní na stráži a má mušketu v podpěře) dát svou pravou paži nebo loket od sebe, držet mušketu u hledí a její pažbu mít u své kyčle: tak jak to tento obraz ukazuje.

38. Hold your musket on the rest, and with the left hand only in ballance.

In the 38, how he, standing sentinel, shall hold before him the Musket in the rest, so that he (having the Musket in balance) may govern the same with the left hand only, and have free the right hand: as this figure showed.

38. Měj mušketu na podpěře, a drž ji vyváženou pouze svou levou rukou

Na obraze 38 je ukázáno, jak má mušketýr držet před sebou mušketu v podpěře, takže (když má mušketu vyváženou) může tuto vést pouze levou rukou, a pravou ruku má volnou, tak jak ukazuje tento obraz.

39. Take your match in the right hand

In the 39, how he (standing sentinel) shall take the match well and conveniently with the thumb and forefinger out of the left hand.

39. Uchop doutnák do pravé ruky

Na obraze 39 je ukázáno, jak má mušketýr (když stojí na hlídce) vzít správně a pohodlně z levé ruky palcem a prostředníkem doutnák.

40. Blow at your match

In the 40, how he (standing sentinel) shall with the thumb and forefinger bring the match to his mouth and blow it under the hand, holding in the meantime the Musket in due balance upon the rest, and that with the left hand only.

40. Ofoukni doutnák

Na obraze 40 je ukázáno, jak má mušketýr (když stojí na hlídce) a mezi palcem a prostředníkem drží doutnák, přiložit tento k ústům a pod rukou ho ofouknout. Současně drží mušketu správně vyváženou na podpěře pouze svou levou rukou.

41. Cock your match

In the 41, how he (standing sentinel) with the thumb and forefinger shall cock the match without screwing the same in, as is said before.

41. Vlož doutnák do kohoutu

Na obraze 41 je ukázáno, jak má mušketýr (když stojí na hlídce) palcem a prostředníkem zasunout doutnák do kohoutu, aniž by ho přitom zkroutil, jak bylo řečeno dříve.

42. Try your match

In the 42, how he (standing sentinel) with the thumb and forefinger shall guide and try the match handsomely, holding as (is said) the Musket still in balance.

42.. Vyzkoušej doutnák

Na obraze 42 je ukázáno, jak má mušketýr (když stojí na hlídce) palcem a prostředníkem zasunout doutnák a šikově ho vyzkoušet, přitom má držet mušketu (jak bylo řečeno) vyváženou.

43. Guard your pan, and be ready

In the 43, how he (standing sentinel) to be ready in time of need shall stand with his match cocked and the pan guarded (for fear of sparks) with the two forefingers.

43. Chraň pánvičku a buď připraven

Na obraze 43 je ukázáno, jak má mušketýr (když stojí na hlídce) stát připraven v okamžiku, kdy je to potřeba, s doutnákem v kohoutu a pánvičkou přikrytou dvěma prsty (kvůli strachu z jisker).

SHORT INSTRUCTION UPON THE COUNTE-
faictinges, concerning the right use of all what a Soldier needed to
know in handling of the Pike, for the young and untrained
Soldier, which instruction agreed by number
with every figure in order.

KRÁTKÉ PONAUCENÍ OHLEDNĚ REPLIK,
zaměřené na správné použití všeho, co voják potřebuje znát ohledně
zacházení s píkou, pro mladé a netréované vojáky,
kdy číslo každé instrukce odpovídá po řadě
příslušnému obrazu.

1. Your pike standing down advance in three times of motion
The words of Command
With the time of changing of hold

In the using of the Pike first showed unto the Soldier how he (Standing still) shall hold the pike before him, govern it against the thumb and take it up in three times, that is to say: he shall not (for comonlyness) let it within or without the right foot, but just before him in the same line: well understanding he is not bound to set the right foot always before. His arm he shall hold not stretched out but a little bended and his hand about the height of his eyes.

1. S píkou postavenou na zemi tuto vztyč ve třech dobách pohybu
Vysvětlení příkazu
Spolu s dobami pro změnu úchopu

Při použití píky je nejdříve ukázáno vojákovi, jak má (když stojí na místě) držet píku před sebou a přidržovat ji proti palci, a jak ji zvednout ve třech dobách. To znamená, nemá mít (pro jednotnost) píku příliš uvnitř nebo vně své pravé nohy, ale mít ji před sebou ve stejné linii. Dále také musí rozumět, že není potřeba mít vždy pravou nohu vpředu. Nemá držet píku v napnuté ruce, ale ponněmud pokrčené, s pěstí ve výšce svých očí.

2. the first Time of motion

In the 2. figur is showed, how, before the first changing of his hold, he shall with the right hand lift the Pike a little from the ground and take it solidly again the left hand towards the neither end, leaving so much lenght below as he can afterwards reach well with the right hand, like as this wigure teaches.

2. První doba pohybu

Na druhém obraze je ukázáno jak má pikenýr, před první změnou úchopu, pravou rukou zvednout píku trochu od země a pevně ji opět uchopit levou rukou uprostřed, tak aby měl stejnou vzdálenost od pravé ruky i konce píky, tak jak to učí tento obraz.

3. the second Time of motion

In the 3, how he, before second changing of hold, shall lift up the Pike with the left hand and quickly with the right hand take the same at the end.

3. Druhá doba pohybu

Na obraze 3 je ukázáno, jak má pikenýr před druhou změnou úchopu zvednout píku levou rukou a rychle uchopit pravou rukou píku za konec.

4. the third Time of motion

In the 4. how, before the third changing of hold, (having joined the Pike with the left hand against the right arm) he shall govern the same against the said arm and carry it up, or advanced.

4. Třetí doba pohybu

Na obraze 4 je ukázáno, jak má pikenýr před třetí změnou úchopu (když si opřel levou rukou o pravou paži) má tuto držet opřenou o řečenou ruku a nést ji vzhůru, nebo také vztyčenou.

Order your pike
5. The first motion

In the 5, how (having carried the Pike advanced) he shall set the same down upon the ground again in three times, like as before, that is: he shall let the right hand with the pike sink a little together, and for the first changing of hands, with the left hand take the same upwards, like as this figure teaches.

Dej píku k noze
5. První doba pohybu

Na obrazu číslo 5 je ukázáno, jak má pikenýr (když má píku vztyčenou) má tuto opět opřít o zem ve třech dobách, podobně jako to bylo ukázáno výše, to znamená: nechá pravou ruku spolu s píkou poněkud poklesnout, a pro první změnu pohybu uchopí píku nahoře levou rukou, jak učí tento obraz.

6. second motion

In the 6, how to change the second hold, he shall the Pike sink with the left hand and with the right hand quickly take the same higher, like as this figure showed.

6. Druhá doba pohybu

Na obraze 6 je ukázáno, jak má pikenýr přejít na druhý úchop. Má jít s píkou níže pomocí levé ruky, a pravou rukou tuto uchopit výše, jak ukazuje tento obraz.

7. The motion

In the 7. how at the third changing of the hold, he shall govern the Pike with the right hand only and set it again upon the ground, as is taught in the first figure, and if he will then lay the Pike upon the shoulder, he shall do that again in three times, as followed.

7. Třetí doba pohybu

Na obraze 7 je ukázáno, jak má být pikenýr při třetí změně úchopu přidržovat píku pouze pravou rukou a postavit ji na zem, jak učí první obraz. Když pak chce dát píku na rameno, má to udělat ve třech dobách jak bude ukázáno dále.

Shoulder your pike and carry it in level
8. The first Time

In the 8. place is showed, how, before the first changing of hold(having the Pike in the right hand) he shall let the same fall over a little against the thumb and presently take it with the left hand and close to the right hand, as this fogure showed.

Dej píku na rameno a nes ji vodorovně
8. První doba pohybu

Na obraze 8 je ukázáno, jak má pikenýr před první změnou úchopu (když má píku v pravé ruce) nechat tuto poněkud poklesnout proti palci a současně ji uchopit levou rukou blízko pravé, jak ukazuje tento obraz.

9. second motion

In the 9, how he (before the second changing of hold) shall bring the Pike forward with the left hand and with the right hand take hold backward, the more handsomely and gracefuley to lay the Pike on the shoulder.

9. Druhý pohyb

Na obraze 9 je ukázáno, jak má pikenýr (před druhou změnou úchopu) jít s píkou vpřed levou rukou a pravou ruku ji držet vzadu, aby tak šikovněji a vznešeněji položil píku na rameno.

10. Third motion

In the 10, how he (in the third changing of hold) shall carry the Pike level upon the shoulder, hold the right arm up and the thumb against the Pike, not only for fashion sake, bat because he may govern and carry the same the better.

10. Třetí pohyb

Na obraze 10 je ukázáno, jak má pikenýr (při třetí změně úchopu) nést píku vodorovně na rameni, držet paži nahoře a palec proti píce, a to nejen z důvodu toho že to takto lépe vypadá, ale také proto, že tak může píku lépe nést a ovládat.

II. Slope your pike

In the II, how he shall carry the Pike sloped to avoid the danger of hurting on the other when they march close: and in the next figure shall be showed how he (carrying the Pike level or sloped) shall let the same sink when to ever he will come to port or otherwise charge the Pike, and how he shall set the same at three times again upon the ground, and desiring to lay the same upon the shoulder, shall do it at three tomes, as is taught before. But when he carried the Pike advanced, he shall charge the same at one time.

II. Skloň svou píkú

Na obraze II je ukázáno, jak má pikenýr nést píkú skloněnou, aby se vyhnul nebezpečí, že zraní někoho dalšího, když pochoduje v těsné blízkosti. Na dalších obrazech pak bude uvedeno jak má (když nese píkú vodorovně nebo skloněnou) pikenýr tuto nechat poklesnout kdykoli, když se s píkou napřahuje nebo s ní útočí

Port your pike
12. The first Time

In the 12, how he (before the first changing of hold) shall take the Pike with the left hand speedily as far as he(standing right) can reach, lifting the same with the left hand up from the shoulder, the better and with more ease to be able to cast the Pike over with the sharp end before.

Napřáhni píku
12. První doba pohybu

Na obraze 12 je ukázáno, jak má pikenýr (před první změnou úchopu) rychle uchopit píku levou rukou tak daleko, jak jen dosáhne (když stojí správně), a levou rukou ji zvednout z ramene, aby tak byl schopen lépe a jednodušeji obrátit píku ostrým koncem před sebe.

13. second motion

In the 13, how he (before the second removing of his hand) having brought the Pike with the sharp end before, shall take the same with the right hand under the end and letting it sink handsomely downwards, shall so the more conveniently pass through the port.

13. Druhá doba pohybu

Na obraze 13 je ukázáno, jak má pikenýr (před třetí změnou úchopu), když vede píku ostrým koncem před sebe, uchopit tuto pravou rukou u konce a nechat ji šikově klesnout, aby tak pohodlně přešel přes nářah.

14. Third motion

In the 14, how he (in third time) shall duely charge the Pike, the right arm stretched out, having the same well in the right hand, setting the left elbow fast against the hip, and shall be taught how he shall set down the pike at three times of motion.

14. Třetí doba pohybu

Na obraze 14 je ukázáno, jak má pikenýr (ve třetí době) správně zaútočit s píkou. Pravou paží má propnutou, drží píku řádně pravou rukou a levý loket má pevně opřený proti kyčli. Dále má být poučen, jak se ve třech dobách vrátit s píkou zpět.

Order your pike
15. The first motion

In the 15, how he (before first changing of hands) with his right hand shall put down the butt end of the Pike, the better and more easily to raise the sharp end of the same.

Dej píku k noze
15. První doba pohybu

Na obraze 15 je ukázáno, jak má pikenýr (před první změnou úchopu) pravou rukou stlačit konec píky dolů, aby tak lépe a snadněji zvedl ostrý konec píky.

16. second motion

In the 16, how he (before the second changing of hands) shall take hold of the Pike with the right hand (above the left) so far as he easily can reach.

16. Druhá doba pohybu

Na obraze 16 je ukázáno, jak má pikenýr (před druhou změnou úchopu) uchopit píku pravou rukou (nad levou) tak daleko, jak může snadno dosáhnout.

E

17. Third motion

In the 17, how he shall at the third time, set the Pike down to the ground, guide it against the thumb, and hold the same well as is said at the first figure, shall in the two next figures be showed, how carrying the Pike up or advanced, shall charge the same at one time only, but because in the former figures is sufficiently taught how he (the Pike standing down) shall take it up again, it shall therefore be needless to demonstrate it again with the figures, but thus much shall serve only for remembrance.

17. Třetí doba pohybu

Na obraze 17 je ukázáno, jak má pikenýr ve třetí době pohybu postavit píku na zem, přidržovat ji proti palci a držet ji správně tak, jak bylo ukázáno na prvním obraze. Na dalších dvou obrazech bude ukázáno, jak má pikenýr, když nese píku vztyčenou, zaútočit s touto pouze pomocí jednoho pohybu, ale protože na předchozích obrazech bylo již dostatečně ukázáno jak má pikenýr (když má píku na zemi) tuto vztyčit, není potřeba to opět uvádět pomocí obrazů, ale bude to sloužit pouze pro opakování.

18. Advance your pike in three Times of motion
The three have but one figure marked with the number 18, because
other two are showed before.

In the 18. How, having at three times (as sufficiently said here before)
taken the Pike from the ground & the butt end in his hand, he shall
guide and carry the same advanced in the right hand against the same
arm.

18. Vztyč píku ve třech dobách pohybu
Tyto tři doby jsou označeny pouze jedním obrazem s číslem 18, protože
zbývající dva byly již ukázány dříve.

Na obraze 18 je ukázáno, jak má pikenýr ve třech dobách (jak již bylo
dostatečně popsáno dříve) vzít píku ze země a uchopit ji za konec
pravou rukou. Má ji nést vztyčenou a mít ji opřenou o svou pravou
paži.

Charge your pike in one motion
19. One motion

In the 19, how he (having the Pike advanced) shall take the same with the left hand higher and at the same time charge with it, but if he desire to set the Pike down again, he shall do it as is taught by the figures before. But if (having charged the Pike) he would carry the same advanced, he shall do it in one posture or motion.

Zaútoč s píkou jedním pohybem
19. Jeden pohyb

Na obraze 19 je ukázáno, jak má pikenýr (když má píku vztyčenou) uchopit tuto výše levou rukou a současně s ní zaútočit. Pokud má ale záměr opět postavit píku na zem, provede to tak, jak to bylo ukázáno dříve. Když ale (pokud píkou zaútočil) má píku opět vztyčit, udělá to jedním pohybem.

2o. Cheek your pike

In the 2o, how (standing at a port at the marching in or out of any men) he shall hold the Pike at the point, like as this figure showed.

2o. Dej hrot píky k líci

Na obraze 2o je ukázáno, jak má pikenýr (když má píku v náprahu a pochoduje, ať už sám nebo v útvaru) uchopit píku za hrot, jak ukazuje tento obraz.

21. Trail your pike

In the 21, how he (trailing the Pike) shall hold the same close at the point and set the right hand above the hip fasten to the body, and if he will charge or otherways carry the same, then he must (as is were) measure the Pike by palms, handing it with convenient distance, like as the two next following figures shall show.

21. Táhni píku

Na obraze 21 je ukázáno, jak má pikenýr (když za sebou táhne píku) má tuto držet u hrotu, s pravou rukou nad kyčlí pevně opřenou o tělo. Pokud pak chce zaútočit nebo nést píku jiným způsobem, musí (jak to bývá) přeručkovat dlaněmi píku a uchopovat ji přitom v pohodlné vzdálenosti, jak mají ukázat dva následující obrazy.

22. Not bound to do this in three motions
An palming your pike charge

In the 22, how (before the first chenging of hands, having first so far as he could put forward the pike with the right hand) he shall (bending hiself a little) palm or hand on the same speedily, taking it still from beneath or below.

22. Nebud' vázaný na to provést toto ve třech pohybech
Přeručkuj píku a zaútoč

Na obraze 22 je ukázáno, jak má pikenýr (před první změnou úchopu, když nejdříve vytáhl píku tak daleko dopředu, jak jen dokázal svou pravou rukou) přechytit a uchopit rychle píku, a vzít ji pod nebo zespoda.

23. To do this in three motions

In the 23, how he (palming forward) shall bring the Pike with the left hand yet more forward, having brought the right hand which was the foremost before, to be now behind upon the second change of the hand.

23. Proved' toto třemi pohyby

Na obraze 23 je ukázáno, jak má pikenýr (když ručkuje dopředu) přenést píku levou rukou o něco více dopředu, a pravá ruka, která byla předtím vpředu, má nyní být při druhé změně úchopu vzadu.

24. On times, as said in the instruction number 24

In the 24, how (having brought the Pike) by palming (forward to the end and having the same sure in his hand) he shall charge the same: but if he would in the former manner (that is trailing) carry the said Pike, let (him by the said manner of palming) bring the same backward again. Here is to be considered that although there are but two palming figures here set down, which some might take as if it were said that just in three removes of the hand the Pike could be charged, yet is not that our meaning, but that following example of those two palming figures, the learner must know that he is to palm or hand the Pike (by shifting hands) so long till he have the lower or butt end of the Pike in his right hand.

24. O dobách, jak je řečeno v instrukci pod číslem 24

Na obraze 24 je ukázáno, jak má pikenýr (když uchopil píku) když přeručkoval (dopředu až na konec a drží píku pevně v ruce), má s touto zaútočit. Pokud ale nesl píku tak jak bylo řečeno dříve (to znamená, že ji táhl), nech jej (stejným způsobem pomocí přeručkování) dát píku opět dozadu. Zde musí být zdůrazněno, že i když jsou zde uvedeny pouze dvě pozice při přeručkování, takže se může zdát, že tento pohyb vyžaduje pouze tři změny úchopu píky, aby bylo možné zaútočit, nebylo toto našim záměrem. Na místo toho tento příklad dvou pozic při přeručkování musí vyučovaný chápat tak že (změnou úchopu) postupně ručkuje tak dlouho, dokud nedrží konec píky ve své pravé ruce.

25. Charge your pike at the right foot and draw your sword

In the 25, how he (expecting horsemen) shall set the Pike against the right foot and draw his sword over his left arm, like as this figure showed.

25. Zaútoč píkou a tas meč

Na obraze 25 je ukázáno, jak má pikenýr (když očekává jezdce) zapřít píku proti své pravé noze a tasit meč nad svou levou paží, jak ukazuje tento obraz.

26. Your pike being shouldered, charge backwards in three times.

In the 26, how, marching with the Pike upon the shoulder, he shall conveniently turn himself to the left hand (in need be) and charge the Pike backwards in three motions or removes of the hand.

26. Když máš píkou na rameni, zaútoč čelem vzad ve třech dobbách.

Na obraze 26 je ukázáno, jak se má pikenýr, když pochoduje s píkou na rameni, pohodlně otočit za levou rukou a (pokud je to potřeba) zaútočit s píkou dozadu ve třech pohybech nebo změnách úchopu.

27. The first motion

In the 27, how he (before the first changing of his hold or removal of his hand having first with the right hand advanced the Pike from the shoulder) shall at the same time take hold of it somewhat forward with the left hand, because in so doing he may more easily lift the Pike over his head.

27. První pohyb

Na obraze 27 je ukázáno, jak má pikenýr (před první změnou úchopu nebo také přechycením, když nejrříve zvedl píku z ramene) současně uchopit píku poněkud vpředu levou rukou, protože takto může píku jednodušeji zvednout nad hlavu.

28. Second motion

In the 28, how (having the Pike over the head in the left hand and already turned himself to the left side) he shall (for the second removing of hold) take the same with the right hand under at the end.

28. Druhý pohyb

Na obraze 28 je ukázáno, jak má pikenýr (když má píku nad hlavou a již se otočil na levou stranu) uchopit tuto (při druhé změně úchopu) uchopit pravou rukou za konec.

29. Third motion

In the 29, how (as said before) he shall the third time charge the Pike backward and stand turned about. The three following figures shall show how he shall turn himself in three motions, and also how he shall stand or march, like as is seen in the 26. figure..

29. Třetí pohyb

Na obraze 29 je ukázáno, jak má pikenýr (jak bylo řečeno dříve) ve třetí době zaútočit píkou a stát čelem vzad. Tři následující obrazy ukazují, jak se má pikenýr pomocí tří pohybů obrátit, a také jak má stát nebo pochodovat, jak bylo ukázáno na obraze 26.

Right to your order and your pike slope
30. The first motion

In the 30, how he (before the first removing of the hand) shall reach and take the pike farther with the left hand and prepare himself to turn.

Hned zvedni píku a skloň ji
30. První pohyb

Na obraze 15 je ukázáno, jak se má pikenýr (před prvním přechycením) natáhnout a uchopit píku dále levou rukou a připravit se na obrat.

Hiii

31. Second motion

In the 31, how (having already turned himself to the right side) he shall lift the Pike over his head with his left hand and receive or take the same somewhat more backward with the right hand.

31. Druhý pohyb

Na obraze 31 je ukázáno, jak má pikenýr (když se už obrátil na pravou stranu) zvednout píku nad hlavu pomocí levé ruky a předat ji nebo uchopit pravou rukou poněkud více vzadu.

32. Third motion

In the 32, how he (for the third time) shall carry the Pike again in the right hand upon the shoulder sloped, level or advanced, if needed.

32. Třetí pohyb

Na obraze 32 je ukázáno, jak má pikenýr (při třetí době pohybu) nést Píku opět pravou rukou nad ramanem, a to šikmo, vodorovně nebo vztyčenou, podle potřeby.

